



**DÖVLƏT
BÜDCƏSİNİN
İCRASINA DAİR
YARIMİLLİK
MƏLUMATA
XÜLASƏ**

2022

1. MAKROİQTİSADI MÜHİT



2022-ci ilin yanvar-iyun aylarında dövlət büdcəsinin parametrləri əlverişli makroiqtisadi mühitdə icra edilmiş, əsas makroiqtisadi göstəricilərin dinamikası dövlət büdcəsinin icrası vəziyyətinə müsbət təsir etmişdir. Baxılan dövrdə ölkədə 63364,4 mln. manat həcmində əlavə dəyər istehsal edilmişdir ki, bu da cari il üzrə proqnozlaşdırılmış ÜDM-in 54,9%-nə bərabərdir. İstehlak qiymətləri indeksi orta illik qiymətləndirmədə 12,9% bahalaşmışdır.

1.1 Hesabat dövründə ÜDM-in strukturunda neft-qaz və qeyri neft-qaz sektorlarının payı bərabərləşmiş, aparılmış təhlillər iqtisadi artımın qeyri neft-qaz sahələri hesabına təmin olunduğunu deməyə əsas vermişdir.

İqtisadi artım ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,2%-ə bərabər olmuşdur. Qeyri neft-qaz sahələrinin 9,6%-lik artımı fonunda neft-qaz sahələri üzrə cüzi artımın (0,2%) qeydə alınması iqtisadi artımda neft amilinin rolunu azaltmışdır. ÜDM-in həm neft, həm də qeyri-neft sahələrində nominal artımların qeydə alınması

1.2 Qlobal inflyasiya prosesləri ölkə daxilində də izlənmiş, qiymət artımının daha çox təklif kanallarından təsirləndiyini deməyə əsas vermişdir.

İnflyasiya həm daxili, həm də xarici faktorlarla əlaqəli olmuş, bahalaşma daha çox ərzaq məhsulları üzrə qeydə alınmışdır (18,4%). Baxılan dövrdə istehsalçı qiymət indekslərinin və idxal məhsullarının bahalaşması inflyasiyanın daha çox təklif kanallarından formalaşdığı qənaətinə gəlməyə əsas vermişdir. Belə ki, əksər istehsalçı qiymət indekslərində artım izlənmiş, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən yanvar-may aylarında idxal məhsulları 21,0% artmışdır.

dövlət büdcəsinin gəlirlərinin artımını şərtləndirmişdir.

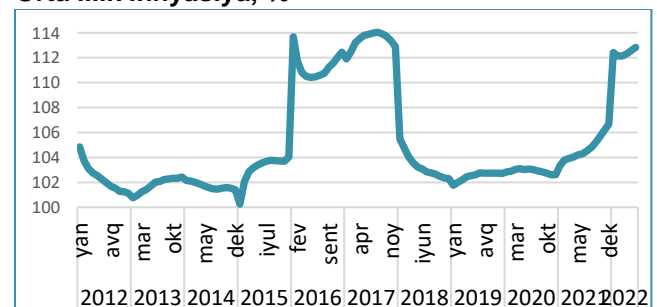
Ümumi daxili məhsulun strukturu, nominal ifadədə

Göstəricilər	6 ay		2022-cil proqnoz		İcra faizi
	2021	2022	İlkin	Yenilənmiş	
ÜDM	40,8	63,4	86,6	115,4	54,9
Neft-qaz sektoru	14,7	31,5	26,2	49,7	63,4
Qeyri neft-qaz sektoru	26,1	31,9	60,4	65,7	48,6

Dünya Bankının məlumatına əsasən, iyun ayında illik qiymətləndirmədə kənd təsərrüfatı məhsulları 18,0%, ərzaq malları 22,8% bahalaşmışdır.

Pul kütləsinin tənzimlənməsi məqsədilə AMB tərəfindən iyun ayının sonuna 750 mln. manat dəyərində notlar vasitəsilə izafi pul kütləsi dövriyyədən çıxarılmışdır.

Orta illik inflyasiya, %



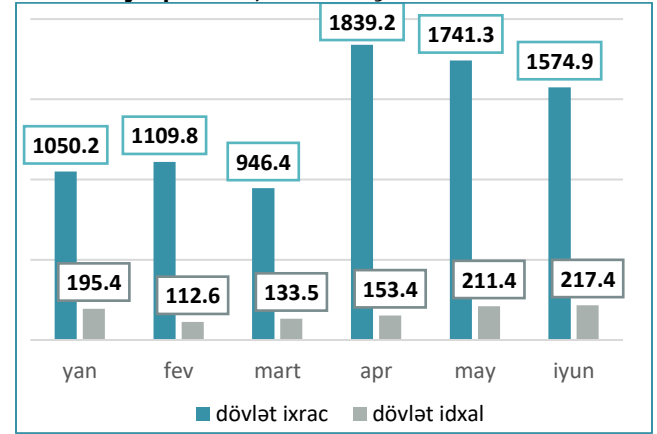
1.3 İqtisadi artımın həm daxili (ev təsərrüfatları və dövlət istehlakı), həm də xarici tələb (xalis ixrac) amilləri hesabına təmin edildiyi qənaətinə gəlinmişdir.

İqtisadi artımın hərəkətverici qüvvəsi istehlak və xalis ixrac komponentləri olmuşdur. İstehlakın stimullaşdırılmasına büdcə xərclərinin, o cümlədən sosialyönümlü xərclərin artımı da töhfə vermişdir. Dövlət istehlakının komponentlərindən olan malların (işlərin və xidmətin) satın alınması əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,2% azalsa da, əməyin ödənişi xərclərinin 29,8% artması bu faktorun iqtisadi artıma müsbət töhfə verməsinə imkan vermişdir.

Malların idxalında qeydə alınan artım əsasən dövlət sektoru hesabına mümkün olsa da,

mallar üzrə ən böyük müsbət saldo dövlət sektoru üzrə qeydə alınmışdır. Dövlət sektorunda ixracın idxalı kəskin fərqlə üstələməsi məcmu tələbin xalis ixrac faktoru ilə dəstəklənməsinin dövlət sektoru vasitəsilə də reallaşdığını deməyə imkan verir.

Hesabat dövründə dövlət sektoru üzrə idxal və ixracın aylıq həcmi, mln. ABŞ dolları

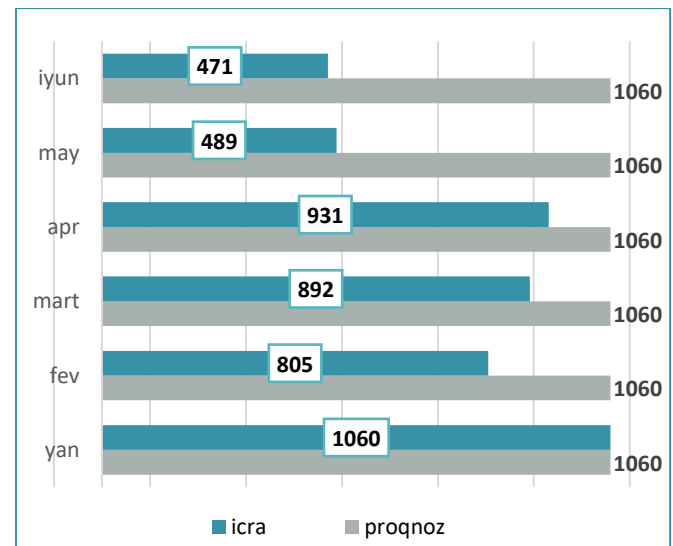


1.4 Dövlət büdcəsinə DNF transfertləri nəzərdə tutulduğundan az icra edilmiş, valyutaya azalan tələb fonunda AMB valyuta bazarına alışyönlü müdaxiləni həyata keçirmişdir.

Dövlət büdcəsinin əsas gəlir mənbələrindən hesab edilən DNF transfertləri 73,1% icra edilmiş, bu mənbədən dövlət büdcəsinə 4648,0 mln. manat vəsait daxil olmuşdur. Həm valyuta bazarında valyutaya tələbin yüksək olmaması, həm də vergi və gömrük orqanlarının xətti ilə dövlət büdcəsinə daxil olmalarda müşahidə olunan müsbət dinamika DNF aktivlərindən qənaətlə istifadəyə imkan yaratmışdır. Cari ilin yanvar-iyun ayları ərzində DNF aktivləri 282 mln. ABŞ dolları artaraq 45306,8 mln. ABŞ dollarına yüksəlmişdir.

Tələbin azalması fonunda AMB bazara alışyönlü müdaxilələr etmiş, cari ildə valyuta bazarında tarazlığı dəstəkləmək məqsədilə 297,0 mln. ABŞ dolları həcmində valyuta alışı həyata keçirilmişdir.

DNF transfertlərinin aylıq bölgüsü, mln. manatla



2. BÜDCƏ VƏSAİTLƏRİNİN İDARƏEDİLMƏSİ



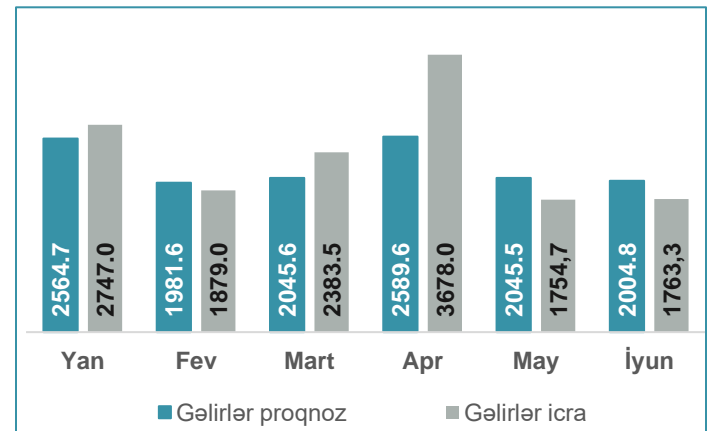
Hesabat dövründə dövlət büdcəsi profisitlə icra edilmiş, dövlət büdcəsi balansının proqnoz və icra göstəriciləri arasında fərqlər müşahidə edilmişdir. Yanvar-aprel aylarında əhəmiyyətli profisit həm cari hesabın xarici valyutada olan hissəsinin, həm də DNF-də yerləşdirmədə olan hissənin artımına səbəb olmuş, profisitli büdcə şəraitində qalığın bir hissəsinin idarəetmədə olmaması, yerləşdirmədə olan vəsaitlərin müddətsiz şərtlərlə idarəetməyə verilməsi dövlət büdcəsinin idarəetmədən gəlirlərinin həcminə təsir etmişdir.

2.1 Hesabat dövründə dövlət büdcəsi gəlirləri proqnozla müqayisədə 3 ay artıqlaması ilə, 3 ay üzrə isə proqnozdan az icra edilmişdir.

2022-ci ilin ilk yarımilində icranın proqnozu ən çox üstələdiyi göstərici aprel ayında müşahidə edilmişdir. Belə ki, aprel ayında dövlət büdcəsi gəlirlərinin faktiki icrası 3678,0 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da proqnozla müqayisədə 1088,4 mln. manat və yaxud 42,0% çox olmaqla hesabat dövrü üzrə icra edilmiş cəmi büdcə gəlirlərinin 25,9%-nə bərabərdir. Aprel ayı üzrə proqnozla müqayisədə ən çox icra mütləq ifadədə DVX xətti ilə daxilolmaların payına düşür. Aprel ayında

DVX xətti ilə daxilolmalar proqnozla müqayisədə 2,1 dəfə çox olmaqla 2233,2 mln. manat təşkil etmişdir.

Dövlət büdcəsi gəlirlərinin proqnoz və faktiki icra göstəriciləri

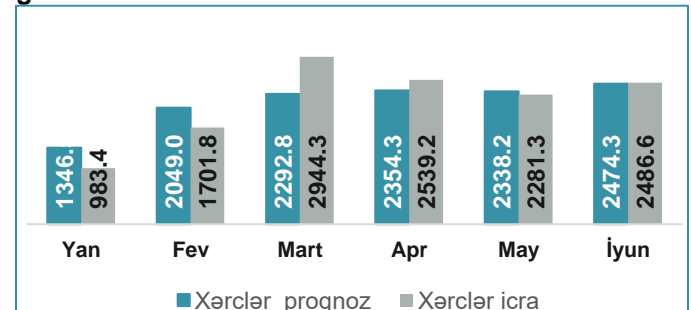


2.2 Hesabat dövründə dövlət büdcəsi xərclərinin icrası proqnozu üstələmiş, proqnozla müqayisədə ən yüksək icra məbləği mart ayında qeydə alınmışdır.

Baxılan dövrdə dövlət büdcəsinin xərcləri 12936,6 mln. manat olmaqla, proqnozdan 0,6% artıq icra edilmişdir. Aylar üzrə icranın proqnozdan ən çox aşağı olduğu göstərici 363,1 mln. manat olmaqla yanvar ayında müşahidə edilmiş, bu ay üçün büdcə xərclərinin rüblər və aylar üzrə bölgüsü ilə müəyyən edilmiş göstərici 4,5% olsa da, faktiki göstərici 3,3% təşkil etmişdir.

İcranın proqnozu ən çox üstələdiyi göstərici 651,5 mln. manat olmaqla mart ayında qeydə alınmış, bu ay üçün büdcə xərclərinin rüblər və aylar üzrə bölgüsü ilə müəyyən edilmiş göstərici 7,7% olsa da, faktiki göstərici 9,9% təşkil etmişdir.

Dövlət büdcəsi xərclərinin proqnoz və faktiki icra göstəriciləri

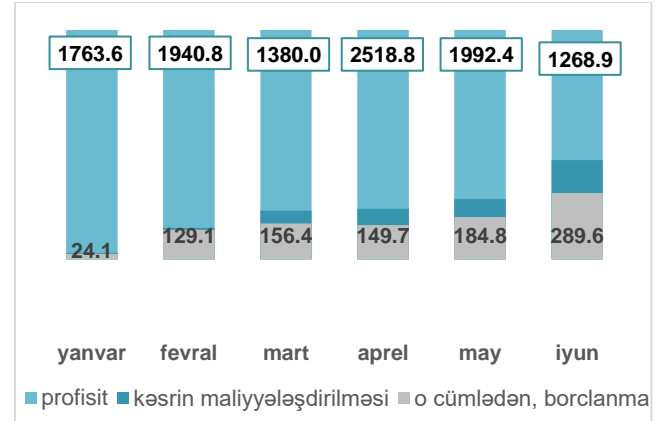


2.3 Hesabat dövründə büdcə balansı və kəsinin maliyyələşmə mənbələrinin göstəriciləri arasında fərqlər mövcud olmuş, vəsaitlərin idarəedilməsi ilə bağlı mövcud maliyyə planlaşmasının əlavə büdcə xərclərinə şərait yaratdığı qənaətinə gəlmişdir.

Dövrün son 2 ayında büdcə kəsirlə icra edilsə də, əvvəlki aylarda gəlirlərin xərcləri əhəmiyyətli üstələməsi dövrün sonuna profisitinin 1268,9 mln. manat (proqnozdan 3,4 dəfə çox) olması ilə nəticələnmişdir. Dövlət büdcəsinin balansı üzrə artan yekunla hesablanan icra göstəricilərinin kəsinin maliyyələşdirilməsi üzrə

daxilolma məbləğləri ilə müqayisəsi də fərqi olduğunu göstərir. Belə ki, profisitli büdcə şəraitində daxili borclanmadan vəsait cəlb edilmişdir.

Büdcə balansı və kəsinin maliyyələşdirilməsi üzrə daxilolmalar, artan yekunla, mln. manatla



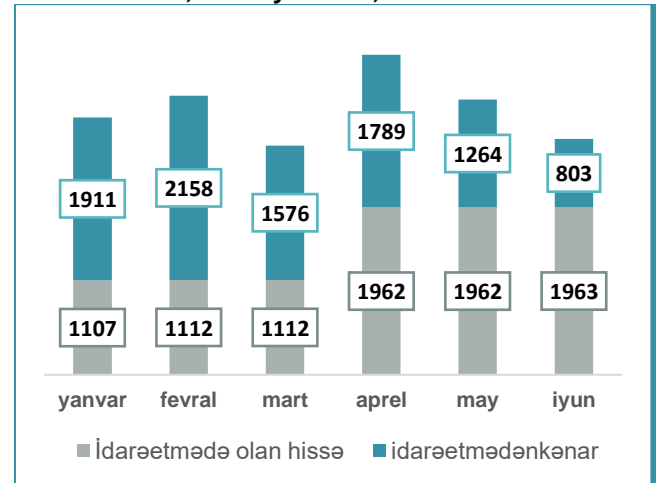
2.4 Profisitli büdcə idarəetmədə olan vəsaitin artımına səbəb olsa da, qalığın bir hissəsi yerləşdirmədən kənar qalmış, idarəetmədə olan vəsaitin bir hissəsi büdcə ssudası kimi verilmişdir.

Hesabat dövrünün sonlarına doğru vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığı üzrə yerləşdirmədən kənar qalan hissənin azalması və idarəetməyə verilən vəsaitlərdə artım qənaətbəxş hal kimi qiymətləndirilir. Lakin profisitli büdcə şəraitində qalığın bir hissəsinin idarəetmədə olmaması, yerləşdirmədən olan vəsaitlərin müddətsiz şərtlərlə idarəetməyə verilməsi dövlət büdcəsinin idarəetmədən gəlirlərinin həcminə təsir etmişdir. Belə ki, profisitinin nəzərdə tutulması və faktiki profisitinin olması fonunda yanvar-iyun aylarında sərbəst qalığın 29,0%-66,0%-i yerləşdirmədən kənar qalmışdır.

Yanvar-aprel aylarında əhəmiyyətli profisit

həm cari hesabın xarici valyutada olan hissəsinin 343,4 mln. manat, həm də DNF-də yerləşdirmədən olan hissənin 500,0 mln. ABŞ dolları artımına səbəb olmuşdur.

Vahid xəzinə hesabının sərbəst qalığının idarəedilməsi, artan yekunla, mln. manatla



Vahid xəzinə hesabının qalığının idarəetmədə olan bir hissəsi (6,7 mln. manat) büdcə ssudası kimi verilmişdir.

3. DÖVLƏT BÜDCƏSİNİN GƏLİRLƏRİ



2022-ci ilin ilk yarısında dövlət büdcəsinin gəlirləri 14205,5 mln. manat məbləğində icra edilmişdir ki, bu da müvafiq dövr üçün nəzərdə tutulmuş büdcə gəlirlərinin 107,4%-nə bərabərdir. Hesabat dövründə icra edilmiş gəlirlərin məbləği 2021-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 20,8% çoxdur. Qeyri-neft sektoru üzrə DVX və DGK xətti ilə daxilolmaların qeyri-neft ÜDM-nə nisbəti ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 21,7%-ə yüksəlmişdir.

3.1 Dövlət büdcəsi gəlirlərinin proqnoz və əvvəlki illərin icra göstəriciləri ilə müqayisədə əhəmiyyətli artımı DNF vəsaitlərinə qənaət edilməsi və transfertin az icrası ilə nəticələnmişdir.

Hesabat dövründə büdcə gəlirləri proqnoza nisbətən 7,4%, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 20,8% çox olmuş, DVX və DGK xətti ilə gəlirlərin artımı DNF-in vəsaitlərinə qənaət etməyə imkan yaratmışdır. Belə ki, DNF transfertləri 1712,0 mln. manat kəsirlə icra edilmiş, bu, büdcə gəlirlərində proqnozla müqayisədə DVX xətti hesabına əldə edilmiş əhəmiyyətli artıma azaldıcı təsir etmişdir.

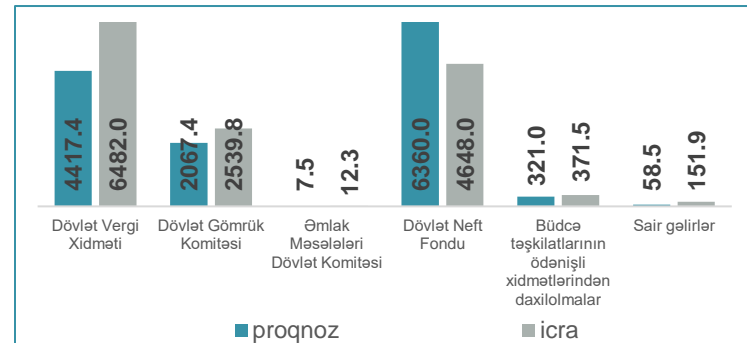
Gəlirlərin 7456,7 mln. manatını qeyri-neft gəlirləri, 6748,8 mln. manatını neft gəlirləri təşkil

3.2 DVX xətti ilə gəlirlərin əvvəlki ilə nisbətən yüksək icrası əsasən qeyri-neft sektoru hesabına olmuş, iqtisadi aktivlik və qiymət artımı bu gəlirlərin proqnozdan çox olmasına şərait yaratmışdır.

DVX xətti ilə daxilolmalar proqnoza nisbətən 2064,7 mln. manat, əvvəlki ilə nisbətən 2140,1 mln. manat çox icra edilmişdir. Ötən ilə nisbətən artımın 56,4%-ni qeyri-neft gəlirləri təşkil etmiş, bu, iqtisadi aktivlik və qiymət artımı ilə əlaqəli olmuşdur. Ötən ilin 6 ayı ilə müqayisədə nominal ifadədə ÜDM 55,4%, qeyri neft-qaz ÜDM-i 22,2%, qeyri-neft sektoru üzrə əsas

etmişdir. Ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən qeyri-neft gəlirlərinin daha sürətlə artması büdcə gəlirlərində qeyri-neft sektorunun payının 52,5%-ə yüksəlməsi ilə nəticələnmişdir. 2022-ci ilin dövlət büdcəsi ilə bağlı rəylərimizdə gəlirlərin yüksək icrasının münbit makromühit, qiymət artımı və qanunvericilikdə dəyişikliklər hesabına mümkün olacağı şərh edilmişdir.

Dövlət büdcəsinin mədaxil mənbələri, mln. manatla



kapitala investisiyalar 27,4% artmışdır. Neft-qaz qiymətlərinin bahalaşması nəticəsində əvvəlki ilə müqayisədə neft-qaz gəlirlərində 934,1 mln. manat çox icra olmuşdur.

DVX üzrə daxilolmaların 49,3% artımının 30,7 faiz bəndi hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinin, 10,3 faiz bəndi isə ƏDV-nin payına düşmüşdür.

DVX xətti ilə daxilolmalar, mln. manatla



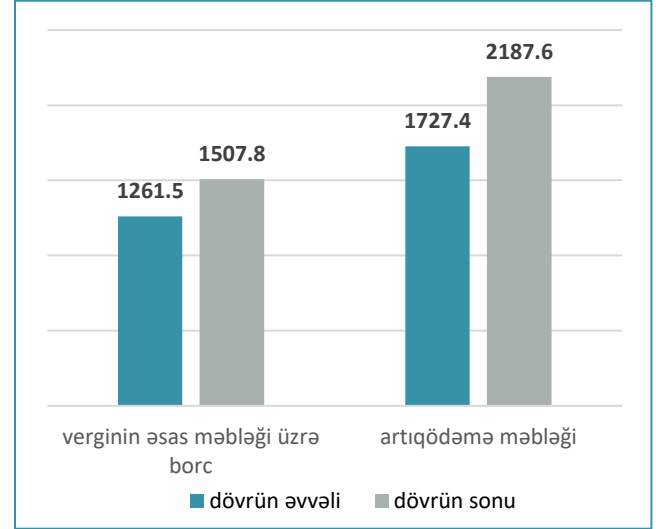
3.3 Hesabat dövründə dövlət büdcəsinə həm borc, həm də artıqödəmə məbləğində müşahidə edilən artım bu istiqamətdə inzibatçılığın gücləndirilməsini zəruri edir.

Hesabat dövrünün sonuna dövlət büdcəsinə borcların məbləği 19,5% artaraq (vergilər üzrə hesablanmış faizlər və tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyaları nəzərə alınmadan) verginin əsas məbləği üzrə 1507,8 mln. manata çatmışdır. Bu, DVX xətti ilə proqnozun yüksək icrası üçün daha çox potensial olduğunu və borcların büdcəyə cəlb edilməsi üzrə tədbirlərin zəruri olduğunu deməyə əsas verir.

Hesabat dövrünün sonuna vergi ödəyiciləri tərəfindən dövlət büdcəsinə olan artıqödəmə

məbləğləri 2187,6 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da dövrün əvvəlinə olan artıqödəmə ilə müqayisədə 26,6% artım deməkdir.

6 ay üzrə vergi borcları və artıqödəmə məbləğləri, mln. manatla



3.4 DGK xətti ilə gəlirlər proqnoz və əvvəlki ilin ilk 6 ayı ilə müqayisədə yüksək icra olunmuş, büdcə daxilolmalarının təxminən 16%-dən artıq olan hissəsi idxal inflyasiyasının hesabına formalaşmışdır.

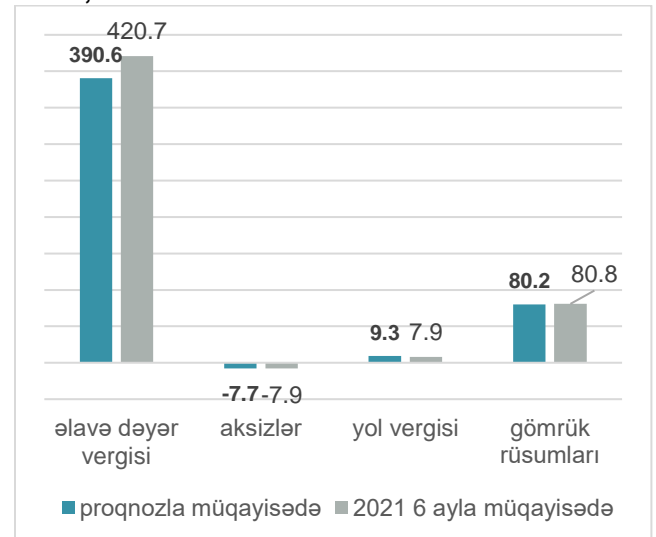
DGK xətti ilə gəlirlər üzrə yarımillik proqnoz 2539,8 mln. manat və ya 472,4 mln. manat (22,8%) çox icra edilmişdir.

Hesabat dövründə DGK xətti ilə gəlirlərdə əvvəlki ilə nisbətən 24,6% artım olmuşdur ki, bu artımın 20 faiz bəndi ƏDV, 4 faiz bəndi gömrük rüsumları hesabına mümkün olmuşdur.

Bu gəlirlərin artımı əsasən idxal inflyasiyasının sürətlənməsi ilə izah edilir. Belə ki, baxılan dövr ərzində idxal həcmi 18,0%, o cümlədən dövlət idxalı 2,3 dəfə artmış, yanvar-may aylarında idxal olunan məhsulların qiymət indeksi 21,0% bahalaşmışdır.

Aksizə cəlb olunan idxalın həcmi 6 ayda əvvəlki ilin eyni dövrünə nisbətən 46,9% artaraq 676,7 mln. ABŞ dollarına yüksəldiyi halda, aksizlər üzrə daxilolmalar 7,9 mln. manat və ya 10,1% azalmışdır.

DGK xətti ilə təmin edilən gəlirlərin müqayisəli icrası, mln. manatla



4. DÖVLƏT BÜDCƏSİNİN XƏRCLƏRİ

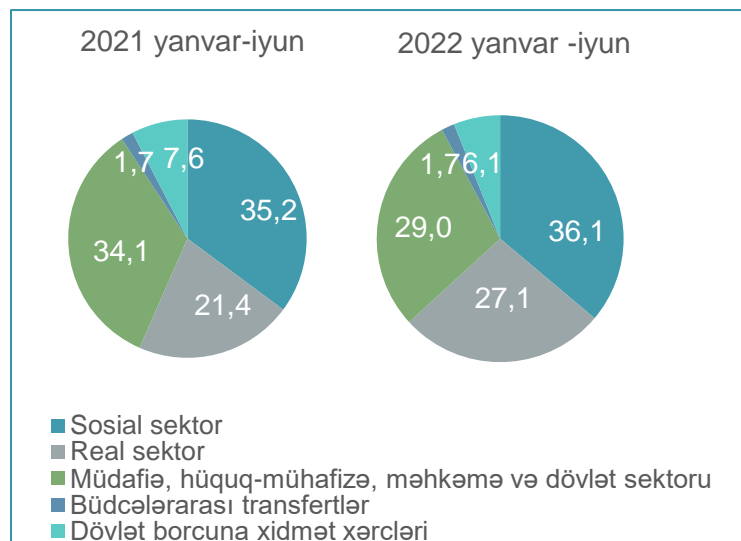


Hesabat dövründə dövlət büdcəsinin xərcləri 11,6% artaraq 12936,6 mln. manat olmuşdur ki, bu, dövr üçün müəyyənləşdirilmiş proqnozun 100,6%-ni, yenidən baxılmış göstəricinin 40,0%-ni təşkil edir. Dövlət büdcəsinin son illər üzrə icra vəziyyəti (96%), eləcə də yenidən baxılma zamanı edilmiş əlavə artımlar (2,4 mlrd. manat) diqqətə alınaraq il sonunda xərclərin icra faizinin əvvəlki illər üzrə qeydə alınmış icra səviyyəsinin ətrafında olacağı qənaətinə gəlinir.

4.1 Hesabat dövründə xərclərin funksional sahələr üzrə strukturunda sosial sahəyə yönəldilmiş xərclər üstünlük təşkil etsə də, real sektora yönəldilmiş xərclər üzrə artım daha yüksək olmuşdur.

Dövlət büdcəsi xərclərinin funksional sahələr üzrə strukturunun təhlili baxılan dövrdə də sosial sahənin üstünlük təşkil etdiyini, 2 sahə istisna olmaqla, digər sahələr üzrə artımın müşahidə edildiyini, mütləq və nisbi ifadədə ən böyük artımın real sektorun (41,0%) payına düşdüyünü göstərir. Real sektor üzrə xərclərin artımı əsasən tikinti və şəhərsalma üzrə xərclərin artımı ilə əlaqədar olmuşdur.

İcra edilmiş dövlət büdcəsi xərclərinin funksional sahələr üzrə bölgüsü, faizlə



4.2 Hesabat dövründə ehtiyat fondlarının məbləğləri qanunvericilikdəki hədd çərçivəsində nəzərdə tutulmuş və icra edilmiş, ötən ilə nisbətən bu fondlar üzrə icra göstəricisində azalma olmuşdur.

2022-ci ildə ehtiyat fondlar üzrə 628,0 mln. manat vəsait nəzərdə tutulmuş, imzalanmış sərəncamlara əsasən hesabat dövrü üzrə 101,0 mln. manat nəzərdə tutulmuş, 44,1 mln. manat məbləğində maliyyələşmə açılmışdır.

Ehtiyat fondları barədə məlumat, mln. manatla

Ehtiyat fondları	Hesabat dövründə imzalanmış sərəncamlara əsasən ayrılması nəzərdə tutulan məbləğ	30.06.22-ci il tarixə faktiki açılmış maliyyələşdirmə məbləği	İmzalanmış sərəncamlara əsasən açılmamış maliyyələşdirmə
Dövlət Büdcəsinin Ehtiyat Fondu	21,4	15,8	5,7
AR Prezidentinin Ehtiyat Fondu	79,6	28,3	51,3

4.3 Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşunun 6 ayda icra səviyyəsi dövlət büdcəsinin xərclərinin ümumi icra səviyyəsindən geri qalmış, 2022-ci ildə nəzərdə tutulmuş bəzi layihələri üzrə ödənişə başlanılmamışdır.

2022-ci ilin ilk yarımilində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu üzrə illik proqnozun (2789,8 mln. manat) (yenidən baxılma zamanı artırılmış məbləğ nəzərə alınmadan) 1029,6 mln. manatı (36,9%) istifadə olunmuşdur.

İlkin təsdiq edilmiş dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri 339 layihə üzrə nəzərdə tutulmuş, 30 layihə üzrə nəzərdə tutulmuş xərclərə qarşı tam həcmdə vəsait ayrılmış və ödənilmişdir. 25 sifarişçi təşkilat üzrə 502,3 mln. manat məbləğində 129 layihənin, eyni zamanda texniki-iqtisadi əsaslandırılmaların, layihə-smeta

sənədlərinin hazırlanması, məsləhətçi şirkətlərin, investisiya layihələrinin qiymətləndirilməsi və monitorinqi üçün ekspertlərin cəlb edilməsi ilə bağlı xərclərin maliyyələşməsinə başlanılmamışdır.

Dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu, mln. manatla

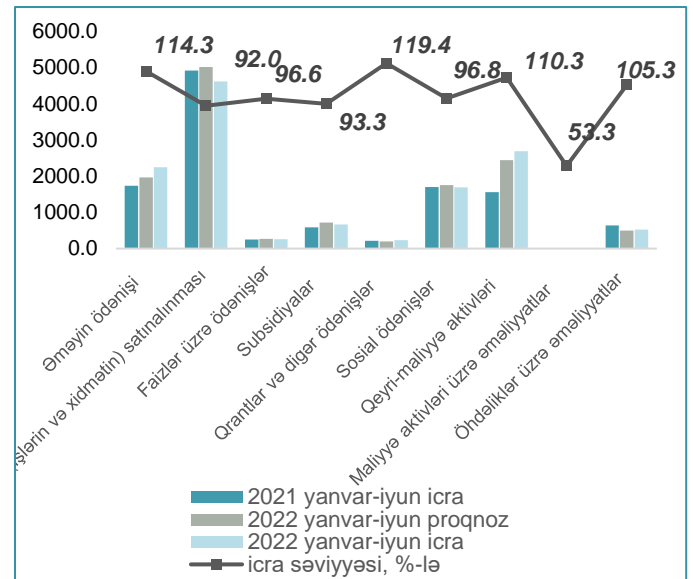
Dövr üzrə proqnoz	Dövr üzrə icra	Xarici kreditlər üzrə icra
1046,4	1029,6	118,5
Layihə sayı	Tam ödənilmiş layihə sayı	Xarici kreditlərin payı
339	30	20%

4.4 İcra edilmiş dövlət büdcəsi xərclərinin iqtisadi təsnifat üzrə strukturunda malların (işlərin və xidmətin) satın alınması xərcləri üstünlük təşkil etsə də, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ən böyük artım “Qeyri-maliyyə aktivləri” bölməsi üzrə olmuşdur.

Hesabat dövründə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə xərclərin iqtisadi təsnifatında 3 bölmə istisna olmaqla, digər bölmələr üzrə artım qeydə alınmışdır. Mütəlak və nisbi ifadədə ən böyük artım 1132,8 mln. manat və yaxud 72,8% olmaqla “Qeyri-maliyyə aktivləri” bölməsi üzrə müşahidə edilmişdir. Qeyd olunan artım əsasən sair torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə xərclərin artımı ilə əlaqədar olmuşdur. 2021-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə mütəlak ifadədə ən böyük

azalma “Malların (işlərin və xidmətin) satın alınması”, nisbi ifadədə “Öhdəliklər üzrə əməliyyatlar” bölmələri üzrə qeydə alınmışdır.

Xərclərin iqtisadi təsnifat üzrə icrası, mln. manatla və faizlə



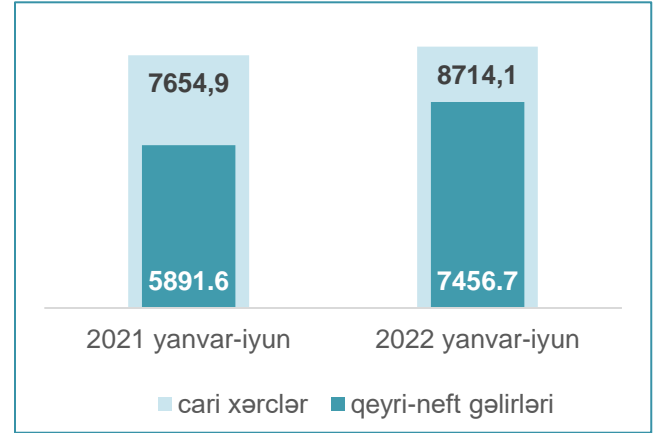
4.5 Hesabat dövründə dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərinin artım tempi cari xərclərin artım tempini üstələmişdir.

Hesabat dövründə cari xərclər 8714,1 mln. manat, əsaslı xərclər 3434,8 mln. manat və dövlət borcu üzrə xərclər 787,7 mln. manat məbləğində icra edilmişdir ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq göstəricilərindən olaraq 13,8%, 12,5% çox və 10,8% azdır.

Aparılan təhlillə 6 ayda cari xərclərin qeyri-neft gəlirləri hesabına təmin olunma səviyyəsinin ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən artdığı və ya

büdcənin qeyri-neft gəlirlərinin artımının cari xərclərinin artımını üstələdiyi müəyyən edilmişdir ki, bunu da müsbət hal kimi qiymətləndirmək olar

Cari xərclərin və qeyri-neft gəlirlərinin məbləği, mln. manatla



4.6 Hesabat dövrünün sonuna ilin əvvəli ilə müqayisədə qabaqcadan ödənişlərin həcmi əhəmiyyətli azalmış, borcun tərkibində əvvəlki illərdə yaranmış borcların olduğu barədə qənaətlə gəlinmişdir.

30.06.2022-ci il tarixinə debitor borcların məbləği 2143,6 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da 2021-ci ilin sonu ilə müqayisədə 683,0 mln. manat və ya 24,2% azdır. Xaricdən cəlb edilmiş kreditlər hesabına həyata keçirilən layihələr, dövlət büdcəsindən digər büdcələrə ayırmalar üzrə yaranan borclar bu məbləğə daxil edilmir.

Məlumatların təhlili göstərir ki, hesabat dövründə əvvəlki ildən yaranmış borcların bir hissəsi tam bağlanmışdır. Nəticədə funksional təsnifatın 12 bölməsindən 3-ü istisna olmaqla,

digərləri üzrə qabaqcadan ödəniş məbləğləri azalmışdır. Qeyd edək ki, 2021-ci ilin dövlət büdcəsinin icrasına dair rəydə Hesablama Palatası tərəfindən qabaqcadan ödənişlərin artımı risk kimi vurğulanmış, bu istiqamətdə inzibətçiliyin gücləndirilməsinə zərurət olduğu bildirilmişdir. Hesabat dövründə qabaqcadan ödənişlərin əhəmiyyətli azalması müsbət məqam kimi qiymətləndirilməlidir.

Bundan əlavə, təqdim edilmiş məlumatların analitik prosedurlarla araşdırılması 2022-ci ilin ilk 6 ayının mövcud olan ümumi debitor borcun minimum 280,0 mln. manatdan çox hissəsinin əvvəlki illərdə yaranmış qabaqcadan ödənişlərlə bağlı olduğunu göstərir.

5. DÖVLƏT BÜDCƏSİNİN KƏSİRİ



2022-ci il üçün dövlət büdcəsi kəsinin yuxarı həddi ilkin olaraq 3063,0 mln. manat məbləğində təsdiq edilmiş, sonradan müvafiq qaydada dəyişikliklər edilərək 3106,0 mln. manata çatdırılmış, hesabat dövründə isə dövlət büdcəsi 1268,9 mln. manat profisitlə icra edilmişdir. Dövlət büdcəsi kəsinin maliyyələşdirilməsi mənbələri üzrə hesabat dövrü üçün nəzərdə tutulmuş məbləğ 434,0 mln. manat və ya 31,9% az icra olmuşdur ki, bu da 2021-ci ilin müvafiq dövründə daxil olmuş vəsaitlə müqayisədə 2,1 dəfə azdır.

5.1 Hesabat dövründə özəlləşdirilmədən daxilolmalar dövrün proqnozundan az olmuş, dövlət büdcəsinə hesablanmış, lakin ödənilməmiş borc qalıqlarında artım müşahidə edilmişdir.

Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən 25,9 mln. manat daxil olmuş, 6 aylıq tapşırıq 20,0 mln. manat (44%) az icra edilmiş, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 6,4 mln. manat (19,9%) az olmuşdur. 6 ayda 41,4 mln. manat dəyərində dövlət əmlakı özəlləşdirilmiş, lakin dövlət büdcəsinə 25,9 mln. manat vəsait daxil olmuşdur ki, 15,5 mln. manat vəsait dövlət büdcəsinə ödənilməmiş vəsaitlər üzrə qalıq məbləğini artırmışdır. Bu vəsaitlər üzrə vaxtı çatmış, lakin

büdcəyə ödənilməmiş vəsaitlər üzrə qalıqlar dövrün sonuna əvvəli ilə müqayisədə artaraq 25,2 mln. manat təşkil etmişdir.

Dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən daxilolmalar, mln. manatla

Daxilolma mənbələri	Məbləğ
Kiçik dövlət müəssisələrinin özəlləşdirilməsi (torpaq sahəsi ilə birlikdə satılan obyektlər daxil olmaqla)	6,9
İnvestisiya müsabiqəsi vasitəsi ilə əmlakın (səhmlərin) satışı	1,1
Səhmdar cəmiyyətlərinə çevrilmiş dövlət müəssisələrinin səhmlərinin pullu hərəclərdə satışı	0,2
Özəlləşdirilən dövlət müəssisələrinin və qeyri-dövlət vəsaiti hesabına inşa edilmiş müəssisə və obyektlərin yerləşdiyi torpaq sahələrinin özəlləşdirilməsi (satışı)	17,6
Özəlləşdirmə prosesində yaradılmış və səhmləri bütövlükdə yaxud qismən dövlətə məxsus (nizamnamə kapitalında dövlət payı olan) səhmdar cəmiyyətlərin dividendləri	0,1

5.2 Profisitli büdcə şəraitində kəsinin maliyyələşdirilməsi üçün digər mənbələrdən daxilolmalar proqnoza nisbətən az icra edilmişdir.

Hesabat dövründə kəsinin maliyyələşdirilməsi üçün digər mənbələrdən daxilolmalar üzrə 408,1 mln. manat vəsait daxil olmuşdur. Kəsinin bağlanması xaricdən cəlb edilən kreditlər hesabına 211,7 mln. manat proqnoza qarşı 118,5 mln. manat (44,0% az), daxili borclanma üzrə dövlət istiqrazları hesabına 380,0 mln. manat proqnoza qarşı

289,6 mln. manat (24,0% az) vəsait yönəldilmiş, dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının qalığında isə vəsait yönəldilməmişdir.

Digər mənbələrdən daxilolmalar, mln. manatla

İstiqamət	2021-ci il yanvar-iyun icra	2022-ci il üzrə		
		İlkin illik proqnoz	6 aylıq proqnoz	6 aylıq icra
Digər mənbələrdən daxilolmalar	881,3	2949,0	591,7	408,1
Xaricdən cəlb edilən kreditlər	107,2	593,0	211,7	118,5
Daxili borclanma	774,1	1100,0	380,0	289,6
Vahid xəzinə hesabının qalığı	0	1256,0	0	0

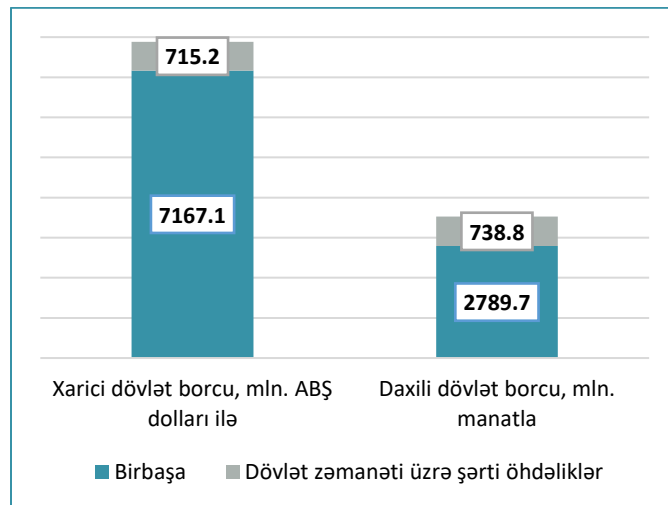


Dövlət büdcəsində 2022-ci il üçün daxili dövlət borclarının yuxarı həddi 1100,0 mln. manat, xarici dövlət borclarının yuxarı həddi 600,0 mln. manat, il ərzində veriləcək dövlət zəmanətlərinin məbləğinin yuxarı həddi 800,0 mln. manat müəyyən edilmişdir. 01 iyul 2022-ci il tarixinə ümumi dövlət borcu ÜDM-in 14,7%-ni, o cümlədən xarici dövlət borcu ÜDM-in 11,7%-ni, daxili dövlət borcu isə ÜDM-in 3,0%-ni təşkil etmişdir.

6.1 Ümumi dövlət borcunun artımı daxili borclarının artımı hesabına olmuş, xarici dövlət borcunun məbləği azalmış, daxili dövlət zəmanətləri üzrə şərti öhdəliklər artmışdır.

6 ayda birbaşa xarici dövlət borcu 384,7 mln. manat azalmış, birbaşa daxili dövlət borcu 282,6 mln manat artmışdır. Ümumi şərti öhdəliklər 131,5 mln. manat artmış, nəticədə ümumi dövlət borcunda 29,4 mln. manat artım qeydə alınmışdır. Dövrün əvvəli ilə müqayisədə daxili zəmanətlər üzrə şərti öhdəliklər 177,5 mln. manat (31,6%) artmışdır.

01.07.2022-ci il tarixinə xarici və daxili dövlət borcu



6.2 Hesabat dövründə Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondunun təkrar borc sazişlərindən nəzərdə tutulmuş daxilolmalarının 11,9%-i icra edilmişdir.

01.01.2022-ci il tarixinə Təminat Fondunun qalığı 24,0 mln. manat və 480,0 mln. ABŞ dolları olmuşdur. 6 ay ərzində Fonda 83,8 mln. manat vəsait daxil olmuş, Fondan 100,2 mln. manat, 4,9 mln. ABŞ dolları və 768,3 min Avro xərc edilmişdir.

Dövlət zəmanəti ilə alınan borcların Fond tərəfindən ödənilmiş vəsaitlərin hər bir təşkilat

üzrə 2022-ci ildə qaytarılması nəzərdə tutulan 639,4 mln. manatdan cari ilin 6 ayında 76,3 mln. manat (proqnozun 11,9%-i) bərpa edilmişdir.

Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondunun daxilolmaları, mln. manatla

Fondun daxilolma mənbələri	Məbləğ
Dövlət zəmanətinin verilməsi üçün əsas borcalandan alınan birdəfəlik əvəzsiz haqq	0,02
Fonda yığılan vəsaitin idarə olunmasından əldə olunan gəlir	7,0
Fondun bərpa müqavilələri və təkrar borc sazişləri	76,3
Digər	0,45
Cəmi	83,8